

No és gens gratuït que el recull de textos d'articles i d'estudis de Vicent Alonso, *Les paraules i els dies*, publicat per Bromera el 2002, comence amb una citació de Claudio Magris que diu: «Un literat completament capficat pels ritus del seu clan cultural no està evidentment menys alienat que un obrer en una cadena de muntatge i no és en absolut rellevant, en aquest cas, que una màquina produeix llibres o congressos i l'altra claus de rosca». En efecte, el gremi de professors universitaris ha creat una mena de productes amb un utilatge erudit, una nomenclatura conceptual i, fins i tot, amb un estil pertinent. Tot plegat acostuma a produir uns textos de lectura difícil —notables excepcions a banda— sovint només consultats per altres membres del gremi. No és difícil, per això, veure la singularitat dels treballs de Vicent Alonso que sempre han estat motivats i alimentats —amb permís de Barthes— pel plaer de lector i el plaer d'escriptor.

Un primer centre d'interès de Vicent Alonso l'ocupa l'obra d'Ernest Martínez Ferrando. La seva investigació ha donat el resultat de llibres com *La trajectòria intel·lectual d'Ernest Martínez Ferrando* (1991) i *Entre la poesia en prosa i el conte literari. Sobre la literatura d'Ernest Martínez Ferrando* (1992), a banda d'una gran quantitat d'articles i pròlegs on aborda els múltiples aspectes de l'obra de l'escriptor valencià.

L'atracció per Martínez Ferrando és producte de múltiples seduccions, entre les quals destaca l'atracció de Vicent Alonso per les formes breus, siga relat, siga poesia. També per la prosa sense trama, que en alguns casos s'acosta a la prosa poètica, com a *Les llunyanies suggestives*, i en altres a l'assaig. En aquest segon camp, cal situar treballs com ara el que analitza la petjada de Proust en Gaziel («Gaziel i Proust», 1997) una interessant exegesi de literatura comparada catalano-francesa. I cal no deslligar aquesta línia d'interès de la tasca de traductor de Michel Montaigne, com tampoc del fet de ser un cultivador d'aquesta mena de prosa, donada a conèixer a través de *Trajecte circular*.

El relat —el conte— ha reclamat la part més destacada de l'atenció com a estudiós de la literatura de Vicent Alonso; des d'aquesta perspectiva ha oferit des de visions panoràmiques

El plaer (i el saber) del lector: sobre els estudis literaris de Vicent Alonso

coma ara «Notes sobre la narrativa breu al País Valencià (1973-1997)», a qüestions tècniques com és la funció dels títols en els contes o sobre el caràcter dels reculls de relats. Sobre aquest darrer punt, ha analitzat les opcions de fer una antologia de peces soltes, o bé el recurs més interessant, d'aplegar els contes tot subratllant els trets compartits. En un treball de referència: «Sobre la publicació en forma de recull del conte contemporani» (1998), l'autor tracta d'analitzar com els fils que uneixen els relats d'alguns reculls atorguen una «plusvàlua de sentit», dirigida a suggerir al lector una unitat significativa.

Un dels centres d'interès, en els últims anys, ha estat la prosa de Quim Monzó. Diversos estudis, articles i comunicacions a congressos, han aproximat l'univers monzonià i n'han desvetllat recursos i singladures significatives; també la seua peculiar dicció.

En conjunt, una sèrie de consideracions que expliquen la riquesa dels textos monzonians. Així com la modernitat, la necessitat inajornable de la literatura d'actualitzar-se, ço és de buscar formes eficaces de comunicació adequades al seu moment.

La perspectiva que adopta més sovint l'estudiós és la del lector, ja que parteix del fet que tot text construeix un espai de comunicació que el lector descodifica segons la seua enciclopèdia i segons també els itineraris establerts (conscientment o inconscient) per l'autor en el text. La lectura, des del punt de vista del lector, fa per revelar aspectes subtils de la comunicació literària, ingredients que l'anàlisi tradicional ignora. Se'n desprèn, per exemple, que aquesta s'estableix sobre categories relacionals i no substancials. La comunicació sorgeix de les relacions entre els diversos components i no de les virtuts essencials. De fet, davant d'un text interactuem: ço és, projectem, especulem, també gaudim d'aspectes que no sempre podem descodificar. Les lectures canvien amb el temps i amb els lectors. Els seus escrits estan, per això, plens d'observacions minucioses, de mirades conspícues sobre detalls que segons com poden semblar secundaris.

Els articles de Vicent Alonso, bona part dels quals s'han seleccionat en el llibre de títol ferraterià: *Les paraules i els dies*, són un cúmul atent de comentaris minuciosos que desgranen, pausadament, aspectes dels textos objectes d'atenció com ara quan aborda la concepció fusteriana de la poesia a través de *Figures de temps*. O en la introducció que fa a la poesia de Marc Granell, que és la crònica d'una aproximació als seus gustos, preferències i autoindagacions estètiques. Al capdavant, llegir és per a Vicent Alonso projectar-se, descobrir-se. I en narrar-ho, l'autor fa nàixer en el lector el desig de fer un exercici semblant. Vicent Alonso és un lector sensual, que no només analitza sinó que assaboreix les paraules, les idees i no cau en l'especulació frígida o en l'elucubració abstracta. Perquè més que grans tesis, l'autor busca la consistència especulativa de l'observació immediata i directa, aparentment secundària, de lector ben entrenat. De lector cultivat.